

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Sten Gellerstedt/acn

DATUM
2011-11-14

DIARIENUMMER
20110369

ERT DATUM
2011-08-01

ER REFERENS
RES 2007/5741

Arbetsmiljöverket
112 79 Stockholm

LOs yttrande över Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderåriga samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna

LO har getts tillfälle att inkomma med yttrande över ovan nämnda föreskrift. LOs förbund har lämnat synpunkter på förslaget. Handelsanställdas förbunds synpunkter biläggs då det ger LOs uppfattning om minderårigas arbete i kassor. Förutom inom handeln finns sådant arbete inom hotell- och restaurangnäringen, på bensinstationer och diverse andra ställen.

LOs övergripande synpunkter

LO ser mycket positivt på att minderåriga kan arbeta och tidigt få egen inkomst och kontakt med arbetslivet. Men arbetet får inte gå ut över de ungas välbefinnande och utveckling. LOs uppfattning är att föreskrifterna ska skydda minderåriga mot för mycket arbete, skydda mot dålig arbetsmiljö samt värna elevers skolgång.

Tidig svensk lag om barnarbete (1881 års lag) påpekar just skolgångens avgörande betydelse för ett barns framtid. Att ha klarat gymnasiet är idag avgörande för att få fotfäste i arbetslivet. Cirka 25 000 ungdomar i åldern 16 -17 år beräknas leva i fattigdom (Rädda barnen, Barnfattigdom, årsrapport 2010). Det finns ett starkt samband mellan fattigdom och misslyckande i skolan. En historisk orsak till att misslyckas i skolan var tvånget för barnet att bidra till familjens försörjning. FNs konvention om barnets (upp till 18 år) rättigheter anger att *varje barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och arbete som skadar barnet eller hindrar hans/hennes skolgång.*

LO uppskattar att kommentarerna är i anslutning till paragraferna, men de är väl få och väl knapphändiga. LO ser gärna fler och fylligare kommentarer.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Det behövs tydligare skrivningar om att även lärlingar omfattas av föreskrifterna.

LOs kommentarer till de olika paragraferna

Föreskriftens titel

Arbetsmiljöverket föreslår den nya titeln *Minderårigas arbetsmiljö*. LOs uppfattning är att behålla titeln *Minderåriga*. Det finns en risk för att den nya titeln ger uppfattningen att föreskrifterna inte omfattar arbetstider, antal arbetade timmar och arbetstidens förläggning över dygnet.

1 § Syfte

LO är positivt till att syftet även innehåller att föreskrifterna ska förebygga att minderåriga som arbetar inte får sämre förutsättningar att utvecklas eller tillgodogöra sig utbildning. Det stämmer överens med ovan nämnda FN-konvention.

2 § Tillämpningsområde

Under allmänna råd: Förtydliga vad som är regelbundet och varaktigt. Är arbete på loven regelbundet? Är en gång i månaden varaktigt?

4 § Undersökning och riskbedömning

Se bilagt yttrande från Handelsanställdas förbund.

Under allmänna råd: Ge exempel på psykosociala risker och risker om hot och våld. Vid praktik inom gymnasieprogrammen Omvårdnad, Handel samt Hotell & Restaurang finns ofta sådana risker.

6 § Medicinsk kontroll

Under allmänna råd: Elevhälsan har troligen inte kunskap om olika yrkens risker. Därför bör företagshälsovården bedöma när ytterligare medicinska kontroller ska göras. Ett sådant råd ger rektorn ett stöd till att motivera kostnaden för företagshälsans deltagande. Råden bör också påpeka att delgivning av resultatet från en medicinsk kontroll till den minderårige ska ske under sekretessen.

10 § Rutiner för introduktion och information

Detta är en viktig paragraf eftersom en god introduktion och tillsyn av en erfaren handledare kraftigt minskar riskerna. Det är bra att arbetsgivaren ska förvissa sig om att den minderårige förstått innebörden av introduktionen. LOs uppfattning är att handledaren ska vara över 20 år. Med ökad ålder ökar säkerhetstänkandet. Om handledaren enbart är 18 år är risken större att erfarenheterna av arbetsuppgiften kan vara från förra sommaren. Att handledaren ska ha minst ett års erfarenhet ska stå i paragrafen och inte i råden.

11 § Riskfyllda arbeten

I Bilaga 1 anges de arbeten som är riskfyllda och därmed förbjudna för minderåriga. LOs uppfattning är att följande också ska klassas som riskfyllt:

- Arbete där pengar hanteras öppet, se bilagt yttrande från Handelsanställdas förbund.
- All transport av pengar, även i en lokal där allmänheten har tillträde.
- Försäljning av åldersreglerade varor.
- Arbete ensam med personlig assistans. Som personlig assistent är det lätt att hamna i konflikt eller beroende av klienten. I arbetet uppstår situationer som ställer krav på fysisk och psykisk mognad. Tunga lyft, hot, våld, tobaksrök och begäran om hjälp med sexuella behov och hjälp med att dricka alkohol förekommer.

Under allmänna råd: Enligt bilaga 1 punkt 30 är det förbjudet för minderåriga att ensam öppna och stänga en arbetsplats. Rådet i sista stycket öppnar dock för tolkningar. LOs uppfattning är att det ska vara ett förbud, men där det uppenbarligen inte är någon risk ska den minderåriga kunna öppna och stänga ensam.

14 § Äldre barn

Det är bra med den tydliga skrivningen om ansvarstagande och psykiskt och fysiskt tungt arbete. I de allmänna råden behövs exempel som anvisar gränser för vad som är tillåtet ansvarstagande och psykiskt eller fysiskt tungt arbete samt om vem som avgör vilket arbete som är tillåtet.

15 § Allmänna arbetstidsregler

I förslaget anges att minderåriga inte ska få arbeta mellan 24 och 05. LO anser att minderåriga inte ska arbeta mellan 23 och 06.

18 § Arbetstid för yngre barn

LOs uppfattning är att yngre barn inte ska anlitas till att utföra arbete efter klockan 20 och före klockan 08, inte före klockan 06 som det står i förslaget. Yngre och äldre barn inte ska arbeta på morgonen före skolan.

19 § Arbetstid för yngre barn undantagna från arbetsförbudet

LOs uppfattning är att yngre barn undantagna från arbetsförbudet endast får arbeta utanför de tider som anges i 18 § om det finns särskilda skäl.

21 § Arbetstid för ungdomar

LOs uppfattning är att dygnsvilan under skolveckor ska vara minst 12 sammanhängande timmar och att tiden mellan 22 och 06 ska vara fria från arbete. Under loven och för dem som inte går i skolan får den sammanhängande dygnsvilan förkortas till 11 timmar och arbete ske fram till 23.

LO tillstyrker inte skrivningen i 21 § näst sista stycket *Under skolveckor gäller dessutom att arbetstiden förläggs så att den inte hindrar skolgång eller hindrar ungdomar att tillgodogöra sig skolundervisningen.*

Detta förslag innebär att en 16 – 17 åring som går i gymnasiet kan arbeta upp till 40 timmar per vecka utöver skolarbetet. LO föreslår i stället: *Arbete utöver det i skolan får högst omfatta 20 timmar per skolvecka och högst 8 timmar per skolfri dag under skolveckor.*

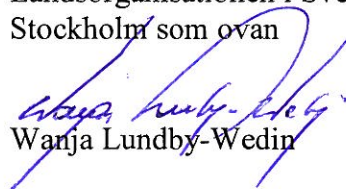
24 § Bestämmelser om straff

LO har inget att erinra mot de föreslagna bestämmelserna om straff.

Bilaga 1

Det är bra med en bilaga i stället för flera som det är i den gällande föreskriften och att bilagan är i tabellform. Det är dock lite förvirrande att det finns en ruta som alltid har ett X. Det borde räcka med att enbart kryssa för undantagen och att en kort inledning talar om vad kryssen innebär.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Sten Gellerstedt

LO, arbetslivsenheten

Handelsanställdas förbunds yttrande över Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderåriga samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna

Handelsanställdas förbund har getts tillfälle att till LO inkomma med yttrande över ovan nämnda föreskrift. Förbundet lämnar synpunkter på delar i föreskriften som är principiellt viktiga respektive särskilt relevanta för handeln.

Förbundet gör i svaret en fördjupning gällande särskilda arbetsmiljörisker i detaljhandeln – en bransch som domineras av unga arbetstagare och som förbundet anser bör stå i fokus i denna föreskrift. Med stöd i översikten redovisas förändringar som förbundet anser nödvändiga för att föreskriften ska vara ett användbart redskap för arbetsgivare, vårdnadshavare, skyddsombud och andra som har att bedöma lämpliga arbetsmoment för minderåriga för att dessa inte ska skadas eller fara illa vid sina tidiga kontakter med arbetslivet.

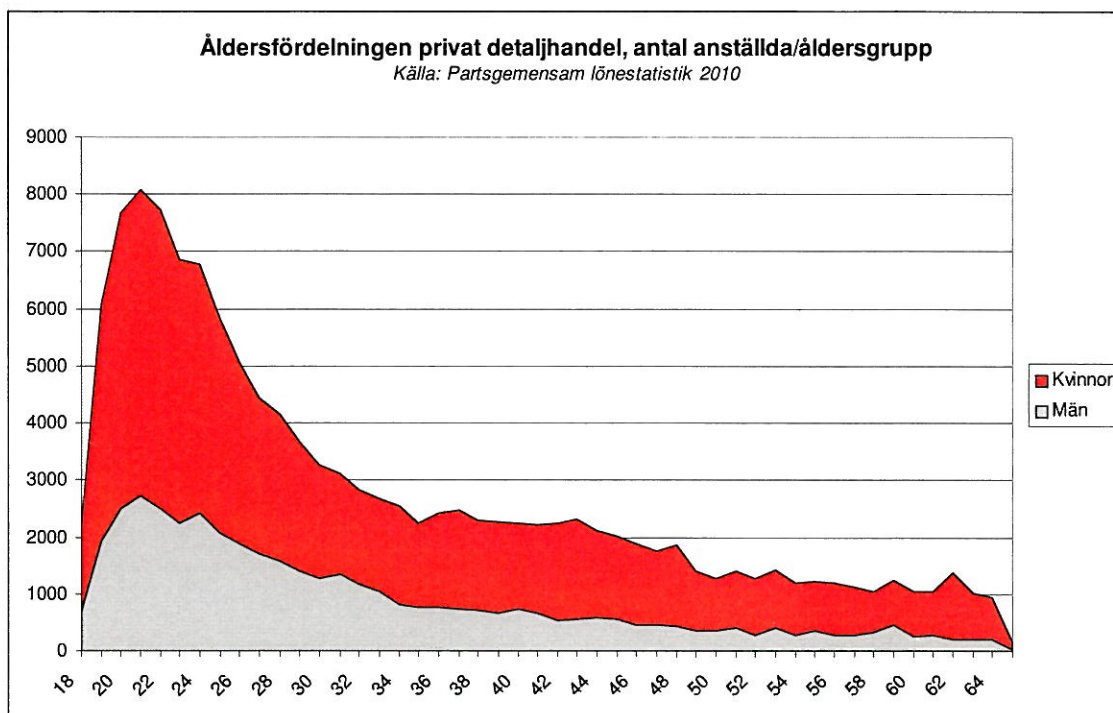
Detaljhandeln – största bransch bland unga

Detaljhandeln är en ung bransch i bemärkelsen att det är många unga som arbetar inom branschen. Ser vi till Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökningar så utgör unga 15-24 år cirka 29 procent av de anställda i detaljhandeln.¹ Sett till hur alla unga (15-24 år) i arbetskraften fördelar sig på näringsgrenarna så arbetar hela 21 procent inom näringsgrenen Handel, vilket gör näringsgrenen till den, med marginal, största branschen bland unga arbetstagare.² På det största kollektivavtalet, privat detaljhandel, utgör unga i åldrarna 18-26 mer än 43 procent av arbetstagarna, hela 53 procent är under 30 år gamla.³ En bild av åldersfördelningen inom privat detaljhandel synliggör hur stark övervikten är av unga arbetstagare inom avtalsområdet.⁴

¹ SCB, arbetskraftsundersökningarna, första kvartalet 2010. SNI2007 47.1-2 och 47.4-8

² SCB, arbetskraftsundersökningarna, årsmedeltal 2010. Efter Handeln med 21 procent kommer näringsgrenen Finansiell verksamhet och företagstjänster (15 %) därefter Vård och omsorg (12%) och som fjärde största näringsgren bland unga Hotell och restaurang (11%)

³ Partsgemensam lönestatistik, insamlad september 2009

Detaljhandelns arbetsmiljöproblem är ungas arbetsmiljöproblem

Det som utgör arbetsmiljörisker för anställda inom detaljhandeln är med andra ord att betrakta som potentiella arbetsmiljörisker för en mycket stor andel av den unga befolkningen. Detta bör även få ett tydligare utrymme vid utvärderingar av risker för minderåriga i arbetslivet och synas tydligare i föreskriften, särskilt i §4 samt §11 och de arbetsuppgifter som paragrafen hänvisar till i bilaga 1.

I den föreslagna föreskriften ägnas en stor del av bilaga 1 till att beskriva fysikaliska arbetsuppgifter som, med rätta, ska vara förbjudna för unga att utföra om det inte explicit är en del av den minderåriges utbildning.

Från Handelsanställdas förbund vill vi dock påpeka att antalet unga som kan komma ifråga för en majoritet av arbetsuppgifterna i bilaga 1 är relativt få jämfört med antalet unga som arbetar, eller kommer att arbeta, inom detaljhandeln.

Risker i detaljhandeln – en översikt

Detaljhandeln har många utmaningar för arbetsmiljön men i detta sammanhang vill vi särskilt nämna tre grupper av arbetsmiljörisker:

- Utsatthet för rån, hot och våld
- Ergonomi
- Psykosociala riskfaktorer

Dessa tre områden är särskilt viktiga att ta hänsyn till vid bedömning av arbetsmoment och arbetsuppgifter som är lämpliga för minderåriga att utföra.

Efter översikten redovisas de förändringar som Handelsanställdas förbund vill se i förslaget till föreskrift.

Utsatthet för rån, hot och våld

Utsatthet för rån, hot och våld är ett av detaljhandelns absolut största arbetsmiljöproblem. Varje år utförs runt 1000 rån i mot butiker. Fenomenet är väl kartlagt gällande vilka faktorer som särskilt ökar risken för rån, senast i Brottsförebyggande rådets kartläggning av utvecklingen av butiksrån fram till 2010. I kartläggningen konstateras bland annat att en butik av hundra utsätts för rån, att hälften av rånerna har skett mot butiker med ensamarbete, att skjutvapen är den vanligaste beväpningen vid rån samt att förebyggande åtgärder är effektiva för att förhindra rån.⁴

Handels har under lång tid följt studier som gäller rån, hot och våld för att utröna vilka förutsättningar som kan förändras för att förhindra rån, hot och våld genom att lista riskfaktorer.

Faktorer som ökar risken för rån:

- I anslutning till helg
- Kvällar, efter kl 16.00
- Vid nattöppet
- Under mörka halvåret
- Ensambemanning
- Ung kassapersonal
- Synlig exponering av kontanter
- Avsaknad av slutet kassasystem eller sedelbox
- Avsaknad av kameraövervakning av kunderna
- Små arbetsplatser
- Egen transport av pengar, alternativt vid lätt identifiering av den svagaste länken vid överlämnande till värdehämtare
- Avsaknad av säkerhetsrutiner och utbildning
- Värdefulla varor (exempelvis tobak och läkemedel)
- Varuleveranser
- Tidigare rån
- Vid öppning och stängning

Handels menar att alla de faktorer som ökar risken ska vara en viktig del av undersökning och riskbedömning gällande arbetsuppgifter för unga. Att bli utsatt för rån, hot om våld och rånförsök innebär ett trauma som kan få stora konsekvenser under en lång period av livet. Unga, som har mindre erfarenhet av att hantera konfliktfyllda situationer, har särskilt svårt att hantera dessa situationer och efterkommande trauman. Rånare ger sig gärna på butiker där ung och oerfaren personal arbetar i kassan, eftersom dessa upplevs som lättare att råna.

---

⁴ Brottsförebyggande rådet (2011) Rapport 2011:14, *Butiksrån. Utvecklingen fram till 2010*

Detaljhandelns ergonomi har stora likheter med industrin

En ytterligare viktig fråga om arbetsmiljö i handeln är ergonomi och den fysiska belastningen. Denna fråga hamnar ofta i skymundan eftersom kunskapen länge varit låg om hur kroppen belastas och slits vid den typ av arbetsmoment som förekommer i butiksarbete. Ett viktigt forskningsresultat presenterades under vintern 2011 där arbete i kassa jämföras med repetitivt och monotont industriarbete gällande belastning på kroppen.⁵ Med andra ord utgör arbetet i butik en betydande ansträngning för kroppen, med risker för exempelvis värk och förslitningsskador – särskilt om det inte sker kontinuerlig arbetsrotation. Förbundet vet av erfarenhet att unga som arbetar deltid och/eller visstid ofta spenderar en stor del av sin arbetstid i kassan vilket innebär en alltför hög andel repetitivt, ensidigt och starkt styrt arbete. Det är därför särskilt viktigt att minderåriga garanteras regelbunden arbetsrotation. Minderårigas kroppar, som ännu växer, ska besparas från arbete som kan ge framtida men, exempelvis ensidigt och repetitivt arbete samt tunga lyft.

I detaljhandeln finns en partsgemensam överenskommelse om att 1/5 av arbetstiden ska annat arbete än kassararbete utföras, kassararbete får utföras max 7 timmar per arbetsdag, kassararbete får inte utföras mer än 2 timmar sammanhängande – mellan två arbetspass i kassa ska beredas paus i minst 15 minuter eller ges andra arbetsuppgifter.

Psykosociala faktorer skapar risker

Det tredje området som är särskilt viktigt att beakta är de psykosociala faktorerna.

I butiksarbete är tempot ofta högt och kundtrycket stort vilket medför att det är omöjligt att själv reglera arbetstakt och möjlighet till paus i arbetet.

Arbetet ställer även höga krav på den anställda att hantera sociala situationer där kundkraven är komplexa. Denna typ av situationer kräver erfarenhet för att den anställda ska känna sig säker och ha förutsättningar att hantera potentiellt hotfulla situationer. En särskilt utsatt situation är vid försäljning av varor som är åldersreglerade, risken är stor för exempelvis påtryckningar från andra minderåriga och ökad risk för hotfulla situationer.

Minderåriga arbetar oftast efter skoltid vilket innebär arbete kvällstid och långa dagar när arbetstid och skoltid läggs samman. Detta innebär även den ökning av risk för olyckor som trötthet vid arbetet innebär.

Föreskriften ska vara en tydlig vägledning vid riskbedömning

Det är osannolikt att arbetsgivare har tid och möjlighet att både läsa en föreskrift och en handbok om hur denna ska uttydas. Förbundet vill därför, med kraft, understryka vikten av att de arbetsuppgifter och risker som är vanligast bland minderåriga tydligt ska vara vägledande i de skrivningar som blir gällande för §4.

Med bakgrund i översikten ovan menar Handelsanställdas förbund att föreskriften behöver arbetas om när det gäller §4 och de allmänna råden som därefter följer.

---

⁵ Lunds Universitet, Arbets- och miljömedicin, Rapport nr 5/2011 Att arbeta i livsmedelsbutik

Paragrafen behöver ge en tydligare vägledning för arbetsgivare, uppdragsgivare med flera att göra en riskbedömning och undersökning. Förbundet anser att följande delar bör förtydligas gällande riskbedömning:

- Stress, psykosociala faktorer, arbete vid trötthet
- Förmåga att hantera komplexa kundsituationer under ovanstående förhållanden
- Förbundet vill se ett särskilt stycke om riskbedömning för minderåriga gällande utsatthet för rån, hot och våld utifrån de förhöjda riskfaktorer som är väl kända (se rubriken *Utsatthet för rån, hot och våld* ovan)
- Ergonomisk riskbedömning, med särskilt tonvikt på arbetstiden i kassa med ensidigt, repetitivt och starkt styrt arbete.

§11 samt bilaga 1 ska tydligare gälla för de branscher där unga arbetar

I §11 samt bilaga 1 redovisas arbetsuppgifter som är förbjudna alternativt som enbart får ske under vissa villkor. Bilagan har en kraftig slagsida gällande arbeten som innebär fysikaliska risker, arbeten som har relativt liten andel unga anställda. Det är inte acceptabelt att bilagan i så hög grad saknar riskbedömningar från arbete inom servicesektorn – där unga oftast arbetar.

Arbete i kassa ska enbart få utföras under säkra förhållanden

Handels accepterar aldrig att barn under 16 år utför kassarbetet, som är att betrakta som ett våldsfarligt arbete. Fem villkor anser förbundet ska vara uppfyllda för att ungdomar under 18 ska få arbeta i kassa:

- 1) Arbete i kassa får aldrig ske som ensamarbete
- 2) Slutet kontanthanteringssystem finns
- 3) Minderåriga inte ansvarar för att upprätthålla legitimationskontroll vid försäljning av varor som kräver att köparen uppnått 18 års ålder.
- 4) Är enbart tillåtet om det sker regelbunden arbetsrotation, för att minska risken för värk och förslitningsskador. För ungdomar ska arbetsmiljöverkets rekommendationer om arbete i kassa vara uppfyllda.⁶
- 5) Arbete får inte ske i kassor där kvittona innehåller kemikalien Bisfenol A (Kemikalien är hormonstörande och riskerar bland annat att skada den reproduktiva förmågan)

Med ovanstående formuleringar anser Handels att kassarbetet ska vara en egen arbetsuppgift i bilaga 1 och villkoras enligt ovanstående formuleringar. Den femte punkten innebär också en konkretisering av de föreslagna förbuden i bilagans del I *Agens*, nummer 6: *Kemiska ämnen fördelade på färoangivelser, H360: Kan skada fertiliteten eller det födda barnet.*

---

⁶ <http://www.av.se/teman/detaljhandel/forebygg/kassaarbete/> (Informationen tillgänglig 2011-10-11 11:28)

Ovanstående innebär även att §14 "Det är förbjudet...att låta äldre barn sälja åldersreglerade varor." behöver skrivas om/konsekvensändras så att det är förbjudet för minderåriga att sälja åldersreglerade varor.

I bilaga 1, II. *Arbetsmetoder och arbeten*, 25. "Arbete som är styrt av det tekniska systemet, så kallat styrt arbete..." anser förbundet ska kompletteras med tillägg gällande *kundtryck* och *andra externa omständigheter* som exempel på starkt styrt arbete. Detta eftersom såväl högt kundtryck som andra externa omständigheter gör det omöjligt för en minderårig att själv reglera sin arbetstakt och ta regelbunden paus. Dessa omständigheter ska alltid innebära förbud för minderårig att utföra arbetsuppgiften, inte enbart när det är tekniska system.

Minderåriga ska aldrig transportera pengar eller värdehandlingar

I bilaga 1, II. *Arbetsmetoder och arbeten*, 28. "Transport av pengar och värdehandlingar..." anser förbundet att tillägg ska göras som förbjuder transport av pengar och värdehandlingar även inom arbetsplatsen. Det är inte att betrakta som säkert för minderåriga att transportera pengar och värdehandlingar på arbetsplatsen. Det är till exempel förekommande att rånare identifierar denna typ av arbetsmoment och passar på att utföra rån vid dessa tillfällen. Nuvarande skrivning som förbjuder transport av pengar och värdehandlingar utanför arbetsplatsen ger inte tillräckligt skydd för minderåriga.

Minderåriga ska inte stänga eller öppna arbetsplats

I bilaga 1, , II. *Arbetsmetoder och arbeten*, 30, förbjuds för minderåriga att stänga eller öppna arbetsplats. Handels välkomnar detta förbud och vill särskilt understryka vikten av att förbudet kommer till stånd. Att stänga eller öppna arbetsplats innebär risk för rån och hotfulla situationer, därav är det särskilt viktigt att inte minderåriga utför dessa arbetsmoment.

Minderåriga ska inte utföra tunga lyft

I bilaga 1 saknar förbundet ett förbud mot tunga lyft. Bilagan bör enligt förbundet kompletteras med ett sådant förbud.

Regionala skyddsombud är viktigt komplement till skyddsombud

Minderåriga arbetar i hög grad på mindre arbetsplatser i privat tjänstesektor, där arbetsplatsens skyddsombudsverksamhet i relativt stor omfattning kompletteras av regionala skyddsombud. Handelsanställdas förbund ser gärna att skrivningen i § 4, stycke 4 kompletteras, så att regionala skyddsombud, om inte skyddsombud finns, ges möjlighet att delta i bedömningen och yttra sig över valet av arbetsuppgifter för minderåriga, samt att skyddsombud eller regionalt skyddsombud underrättas vid anställning/anlitande av minderårig. De allmänna råden om tillämpning av § 4 måste då även konsekvensändras.

Med samma motivering som gäller §4 anser Handels att §7 ska kompletteras med skrivning att beslut om att anställa minderårig ska anmälas till regionalt skyddsombud i de fall skyddsombud inte finns på arbetsplatsen.

Minderåriga och arbetstider

Handelsanställdas förbund stödjer utgångspunkten att yngre barn endast undantagsvis ska kunna anlitas för arbete. I §18 föreskrivs vilka tider som yngre och äldre barn ska få lov att arbeta. Förbundet vänder sig emot den föreslagna tidsramen klockan 20 till 06 i föreskriften. Förbundet menar att barn, äldre som yngre, inte ska få arbeta mellan klockan 18 och 08.

I § 21 anges att det ska medges möjlighet till undantag från principen om att äldre ungdomar inte ska arbeta mellan klockan 22 och 06 alternativt mellan 23 och 07. Handelsanställdas förbund avstyrker att möjlighet till undantag från detta ska kunna medges.

Förbundet anser även att stycket som ger möjlighet att förkorta dygnsvilan från 12 timmar till 11 timmar ska utgå, förbundet förordar att 12 timmars dygnsvila ska gälla undantagslöst för ungdomar i arbetslivet.⁷

80 timmars arbetsvecka är för mycket för ungdomar

För de allra flesta minderåriga är skolgång den huvudsakliga sysselsättningen och bör så vara. Arbete vid sidan av studierna ska inte tillåtas om det riskerar att påverka studierna. Att arbeta utöver sin huvudsakliga sysselsättning på heltid är betungande, särskilt för unga som har ett stort behov av vila. Arbete vid trötthet innebär också stora risker vid flertalet arbetsmoment. Gällande antalet arbetstimmar under skolveckor för ungdomar anser förbundet att det, precis som förslaget gällande äldre och yngre barn, ska finnas särskild begränsning av antal timmar arbete. Som förslaget nu är skrivet kan ungdomar ha en sammanlagd arbetstid, skola och arbete, på 80 timmar i veckan. Förbundet vill här påminna om att Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (artikel 32) stadgar att regler för arbetstid för minderåriga bör vara tydligt reglerade i medlemsländernas lagstiftning. Att arbetsgivaren ska ta hänsyn till skolgång utan att det finns en övre gräns för maximalt antal arbetade timmar för ungdomar ser förbundet som luddigt och svårtolkat, vi anser inte heller att det lever upp till konventionen om barnets rättigheter.

---

⁷ I förslaget står även följande mening inskriven s. 14, första punktens sista stycke: "En förutsättning för förkortning av arbetstiden till 11 timmar enligt andra och tredje..." Vi förutsätter att denna skrivning är ett korrekturfel som hänvisar till dygnsvila – inte att minderårigas arbetstid i normalläget ska överstiga 11 timmar.

Halva lovet ledigt – en vägledande princip för minderåriga i arbetslivet

Förslaget till föreskrift innebär att äldre och yngre barn ska ha rätt till fyra veckors sammanhängande ledighet från arbete och skola under sommaren. Förbundet menar att fyra veckor ledigt är en för kort tid och att detta ska utvidgas till fem veckor – det vill säga halva sommarlovet. Förbundet menar också att samma regel ska gälla för ungdomar. Utöver detta menar förbundet att halva lovet ledigt bör vara en grundregel för alla skollov. Förbundet förordar därför att föreskriften kompletteras med lämplig skrivning som anammar en sådan grundregel gällande arbetstid för minderåriga.

HANDELSANSTÄLLDAS FÖRBUND

Lars-Anders Häggström
Ordförande

Martine Syrjänen Ståhlberg
Arbetsmiljöombudsman

Linnea Björnstram
Utredare